

SOORTBESCHERMINGSTOETS UITBREIDING TRANSFORMATORSTATION OUDEHASKE

Wet natuurbescherming

20 JULI 2017

Contactpersonen

BAS VAN DEN DRIES
Adviseur Ecologie

T +316 5073 6436
M +316 5073 6436
E bas.vandendries@arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Leeswijzer	4
2	JURIDISCH KADER	5
2.1	Algemeen	5
2.2	Categorieën	5
2.3	Verbodsbepalingen	6
2.4	Gedragscodes, vrijstellingen en ontheffingen	6
3	PLANGEBIED EN INGREEP	9
3.1	Ligging plangebied	9
3.2	Voorgenomen ingreep	10
4	VOORKOMEN BESCHERMDE SOORTEN	11
4.1	Methode onderzoek	11
4.2	Resultaten	11
5	EFFECTBESCHRIJVING EN TOETSING	13
5.1	Effectbeschrijving	13
5.2	Toetsing	13
5.3	Vrijstellingen en gedragscode	13
5.4	Mitigerende en compenserende maatregelen en zorgplicht	14
6	CONCLUSIES EN VERVOLG	15
6.1	Effectiviteit maatregelen	15
7	BRONNEN	16

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Naar aanleiding van de geplande aanvraag voor netaansluiting van Windpark Fryslân (WPF) moet TenneT in het Friese 220kV-net de nodige aanpassingen en uitbreidingen realiseren om het vermogen van 400MVA in het 220kV-net op te kunnen nemen. Er worden daarbij twee kabelverbindingen aangesloten op onderstation Oudehaske van TenneT. De ruimtelijke ingrepen die voor de werkzaamheden op het hoogspanningsstation plaatsvinden, kunnen mogelijk negatieve gevolgen hebben voor aanwezige beschermde natuurwaarden op en rondom de planlocatie. Arcadis heeft daarom onderzoek uitgevoerd naar de aanwezige natuurwaarden om zo de voorgenomen plannen te toetsen aan de natuurwetgeving.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Deelen en dit ligt op ruim 3,8 kilometer afstand van het plangebied. Gezien de afstand en de aard van de ingreep zijn effecten op Natura 2000-gebieden op voorhand uit te sluiten. Toetsing van de maatregelen aan de Wet natuurbescherming, onderdeel gebiedsbescherming is daarom niet aan de orde. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland (de voormalige Ecologische Hoofdstructuur), echter grenst vrijwel aan dit netwerk (NNN categorie overige natuur op 60 meter ten noorden van het plangebied). Het beschermingskader van het Natuurnetwerk Nederland kent geen externe werking. Een toetsing van het plan aan het beschermingskader van het Natuurnetwerk Nederland kan daarom buiten beschouwing blijven. De volgende toets richt zich alleen op het soortenaspect van de Wet natuurbescherming.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het juridisch kader voor onderliggende natuurtoets kort beschreven. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het plangebied en de voorgenomen ingreep. In hoofdstuk 4 zijn de methode van het uitgevoerde onderzoek en de resultaten hiervan opgenomen. Hoofdstuk 5 bevat de effectbeschrijving en toetsing van effecten aan de Wet natuurbescherming (Wnb). In hoofdstuk 6 is de conclusie opgenomen.

2 JURIDISCH KADER

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet is in de plaats gekomen van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet is ingedeeld in hoofdstukken en kent een algemeen deel (hoofdstuk 1), delen over Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2), soorten (hoofdstuk 3), houtopstanden, hout en houtproducten (hoofdstuk 4), verder delen die gaan over vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen (hoofdstuk 5), financiële bepalingen (hoofdstuk 6), handhaving (hoofdstuk 7), overige bepalingen (hoofdstuk 8) en tot slot een beschrijving van het overgangsrecht (hoofdstuk 9) en een beschrijving van de wijziging van overige wetten (hoofdstuk 10). In navolgende paragrafen is een samenvattende beschrijving van de voor dit rapport relevante delen van de wet gegeven. Artikelen van de Wnb waarnaar wordt verwezen zijn opgenomen in Bijlage A. In deze quickscan wordt alleen ingegaan op het juridisch kader van beschermde soorten.

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Deze houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen om schade aan soorten te voorkomen, ook voor soorten die niet beschermd zijn ([art 1.11, lid 1](#)). Dit houdt in ieder geval in dat handelen of nalaten van handelen dat schadelijk kan zijn zo veel mogelijk achterwege gelaten dient te worden ([art 1.11, lid 2](#)). Deze algemene zorgplicht geldt altijd en overal, met slechts als uitzondering handelingen die op grond van de Visserijwet worden uitgevoerd ([art 1.11, lid 3](#)).

2.2 Categorieën

De wet maakt onderscheid in drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- Soorten Vogelrichtlijn (Wnb paragraaf 3.1)
- Soorten Habitatrichtlijn (Wnb paragraaf 3.2)
- Andere soorten (Wnb paragraaf 3.3)

Soorten Vogelrichtlijn

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd ([art. 3.1 lid 1](#)).

Soorten Habitatrichtlijn

In deze categorie vallen alle in het wild levende dieren zoals genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn,
- bijlage II bij het Verdrag van Bern of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bonn; ([art. 3.5 lid 1](#))

en (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) planten van soorten, genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bern; ([art. 3.5, lid 5](#))

In Bijlage B is een lijst opgenomen van de soorten die bij deze categorie horen. Het gaat hierbij dus om meer dan alleen de soorten van de Habitatrichtlijn (namelijk ook soorten van de conventies van Bern en Bonn). Omdat echter in de Wnb paragraaf 3.2 “soorten Habitatrichtlijn” als titel heeft, wordt dit ook hier zo gebruikt om deze groep van beschermde soorten aan te duiden.

Andere soorten

Naast de soorten waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een “nationale kop” op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn, en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen op de bijlage bij de wet ([art. 3.10, lid 1 onder a en c](#)). Deze lijst is opgenomen als Bijlage C.

2.3 Verbodsbepalingen

Ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen ([art. 3.1 lid 1](#)), het opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren ([art. 3.1 lid 2](#)), het rapen of onder zich hebben van eieren ([art. 3.1 lid 3](#)) en het opzettelijk storen van vogels ([art. 3.1 lid 4](#)). Het verbod tot opzettelijk storen geldt niet in het geval de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort ([art. 3.1 lid 5](#)).

Ten aanzien van de soorten van de Habitatrichtlijn beschermde diersoorten verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen ([art 3.5 lid 1](#)), het opzettelijk verstoren ([art 3.5 lid 2](#)), het opzettelijk vernielen of rapen van eieren ([art 3.5 lid 3](#)) en het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ([art 3.5 lid 4](#)). Ten aanzien van de Europees beschermde plantensoorten verbiedt de wet het opzettelijk te plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen en vernielen ([art 3.5 lid 5](#)).

Ten aanzien van de andere beschermde diersoorten geldt slechts een verbod tot het opzettelijk doden of vangen ([art 3.10 lid 1 onder a](#)) en het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ([art 3.10 lid 1 onder b](#)). Ten aanzien van de andere beschermde plantensoorten geldt een verbod tot opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen ([art 3.10 lid 1 onder c](#)).

2.4 Gedragscodes, vrijstellingen en ontheffingen

Gedragscode

De in het voorgaande beschreven verbodsbepalingen zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd volgens een door de minister van EZ vastgestelde gedragscode ([art. 3.31 lid 1](#)). Het moet dan gaan om handelingen die plaatsvinden in het kader van:

- a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- c. een bestendig gebruik;
- d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

Provinciale staten en de minister van EZ kunnen vrijstelling verlenen van de verbodsbepalingen ([art 3.3 lid 2-4](#); [3.8 lid 2-5](#), [3.10 lid 2](#)). Voor zover het gaat om de hiervoor beschreven verbodsbepalingen, kan in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een ontheffing worden verleend van de verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 en 3.10, dus ten aanzien van alle beschermde soorten. Een vrijstelling mag alleen worden verleend wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze zijn gelijk aan de voorwaarden waaronder een ontheffing verleend kan worden (zie hier onder).

Voor welke soorten een vrijstelling geldt, verschilt per bevoegd gezag (ministerie van EZ en de afzonderlijke provincies). De lijst met vrijgestelde soorten van het ministerie is alleen van toepassing op handelingen waarvoor de minister van EZ het gevoegd gezag is. Voor handelingen waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, geldt de vrijstellingslijst van de betreffende provincie. De provincie Fryslân heeft in de Verordening Wet natuurbescherming Fryslân 2017 een algemene vrijstelling verleend voor onderstaande soorten:

- Aardmuis;
- Bastaardkikker;
- Bosmuis;
- Bruine kikker;
- Bunzing;
- Dwergmuis;
- Dwergspitsmuis;
- Egel;
- Gewone bosspitsmuis;
- Gewone pad;
- Haas;
- Hermelijn;
- Huispitsmuis;
- Kleine watersalamander;

- Konijn;
- Meerkikker;
- Ree;
- Rosse woelmuis;
- Steenmarter
- Tweekleurige bosspitsmuis
- Veldmuis;
- Vos;
- Wezel;
- Woelrat

Ontheffing

Voor soorten waarvoor (in de betreffende provincie) geen vrijstelling geldt, moet wanneer niet volgens een gedragscode wordt gewerkt een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden ([art 3.3 lid 1,3;](#) [3.8 lid 1,3,](#) [3.10 lid 2](#)). Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af of voldaan wordt aan de voorwaarden. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan, verschillen per categorie.

De eerste eis die wordt gesteld, is dat er geen andere bevredigende oplossing mag zijn. Dat betekent -ook in combinatie met de in artikel 1.11 beschreven zorgplicht- dat wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is, en ontheffing niet mogelijk is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied. Verder kan een ontheffing alleen worden verleend wanneer is aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort. Daarnaast gelden er per categorie verschillende aanvullende voorwaarden.

Voor [soorten van de Vogelrichtlijn](#) kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van: ([art 3.3 lid 4](#)):

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora of fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
6. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor [soorten van de Habitatrichtlijn](#) kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van: ([art 3.8 lid 5](#)):

1. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
5. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor de [andere beschermde soorten](#), gelden de voorwaarden die gelden voor de overige Europees beschermde soorten aangevuld met: ([art 3.10 lid 2](#)):

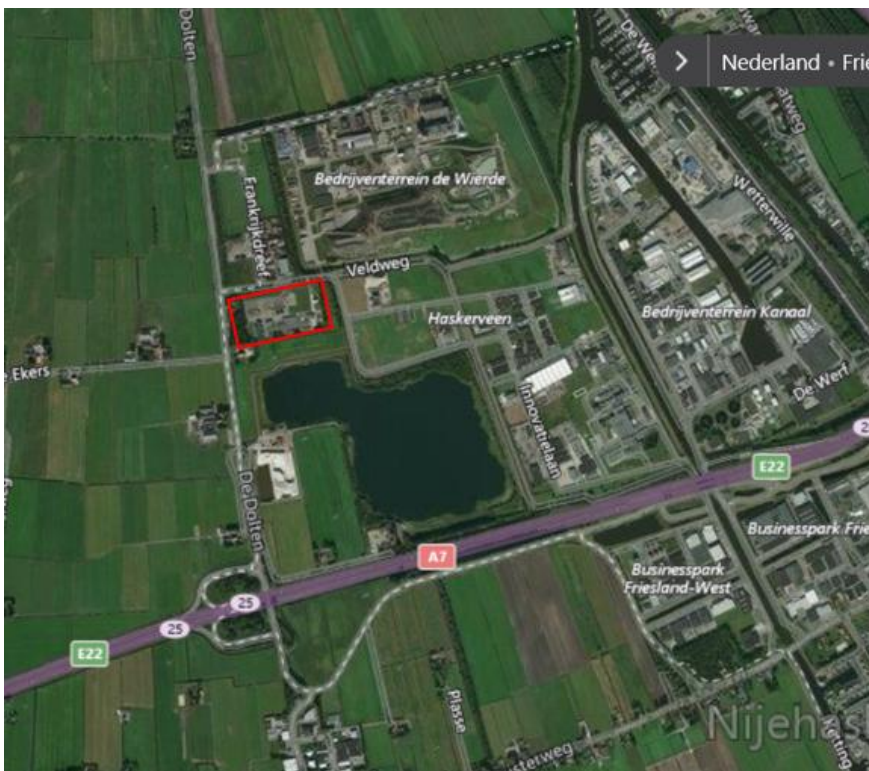
1. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
2. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
3. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
4. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
5. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
6. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
7. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
8. in het algemeen belang.

3 PLANGEBIED EN INGREEP

3.1 Ligging plangebied

Het plangebied bevindt zich op Tennet terrein van transformatorstation Oudehaske direct ten noordwesten van Heerenveen, ten westen van het industrieterrein Haskerveen. Het plangebied bestaat uit een grasveld, een bedrijfsgebouw van Tennet, een 220 kV deel met twee koppeltransformatoren naar het 110kV deel, 4 lijnvelden en een koppelveld. Het gehele transformatorstation is omgeven met hekwerk met aan de buitenkant een bomenrij en daaromheen een watergang.

Het transformatorterrein bestaat uit verharding, koppelvelden, koppeltransformatorvelden, een bedrijfsgebouw en een deel grasland. Het deel waar de werkzaamheden plaatsvinden is momenteel in gebruik als grasland en wordt maandelijks gemaaid. Het projectgebied is te omschrijven als een voedselrijke graslandvegetatie. De foto's in bijlage D geven een impressie van dit gebied.

Figuur 1. Ligging transformatorstation (rood gearceerd) ten opzichte van de omgeving Bron: Bing maps)

Figuur 2. Het transformatorstation in rood aangegeven. Het deel ten noord van de weg binnen het transformatorstation is in eigendom van Tennet. Het projectgebied waar de werkzaamheden van Tennet plaatsvinden in geel gearceerd (Bron: Bing maps)

3.2 Voorgenomen ingreep

De herinrichtingswerkzaamheden voor het nieuw transformatorveld betreffen:

- Railuitbreiding
- Plaatsing nieuwe schakelaars en scheiders
- Verplaatsen railaarders
- Nieuwe koppeltransformator (220/110kV-370MVA)
- Betonfundaties maken voor primaire componenten t.b.v. een reserveveld.
- Het plaatsen van een compensatiespoel nabij de te bouwen koppeltransformator.

Van het laatstgenoemde punt is nog onduidelijk of dit ook daadwerkelijk gerealiseerd gaat worden. Voor de volledigheid is dit echter wel gemeld.

De benodigde werkzaamheden zijn niet afhankelijk van andere projecten en kunnen achter elkaar uitgevoerd worden.

De herinrichtingswerkzaamheden worden uitgevoerd in augustus 2018 tot en met oktober 2019.

4 VOORKOMEN BESCHERMDE SOORTEN

4.1 Methode onderzoek

De quickscan is uitgevoerd door middel van een veldbezoek (20 juli 2017) en literatuurstudie op basis van vrij verkrijgbare verspreidingsbronnen en waarnemingen vanuit de NDFF. Bij het bezoek is een habitatgeschiktheidsbeoordeling uitgevoerd om op grond van fysieke, landschappelijke en vegetatie kenmerken van het terrein inzicht te krijgen in het mogelijk voorkomen van beschermde planten en dieren. De temperatuur was 19°C en de omstandigheden bewolkt, droog en een windkracht van 3 Bft. De habitatgeschiktheidsbeoordeling, in combinatie met beschikbare verspreidingsgegevens, vormen de basis van de quickscan. De resultaten hiervan zijn opgenomen in dit rapport.

4.2 Resultaten

Vleermuizen

Er is binnen het plangebied bebouwing aanwezig echter dit behoudt zijn huidige functie. Gezien het verdere terrein zijn qua geschikte verblijfplaatsen geen vleermuizen aanwezig. De aanwezige bomen om het gehele terrein bevatten geen holten die potentieel geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Gezien het ontbreken van waarnemingen (NDFF) en het volledig ontbreken van opgaande beplanting ter hoogte van de geplande werkzaamheden vormt het plangebied (huidig landgebruik grasland) geen essentieel leefgebied voor vleermuizen. Eventueel gebruikte bouwlampen worden enkel op de werkzaamheden gericht en uitstraling naar omgeving wordt voorkomen. Negatieve effecten op de soortgroep kan daarmee worden uitgesloten.

Overige zoogdieren

Het plangebied vormt alleen geschikt habitat voor algemeen beschermde zoogdieren als haas, konijn, en diverse muizensoorten. Het plangebied is niet geschikt voor Habitatrichtlijnsoorten. Het plangebied voldoet niet aan de habitateisen voor deze soorten. Volgens de NDFF zijn deze ook niet bekend in het plangebied of de directe omgeving.

Vogels

Er zijn geen jaarrond beschermde nesten of holten aangetroffen in het plangebied of de directe omgeving. Tijdens het veldbezoek zijn de volgende soorten waargenomen: merel, zwarte kraai, kauw en buizerd. Naast de aangetroffen soorten worden ook andere algemene soorten zonder vaste nest- of verblijfplaats verwacht in het gebied. Het projectgebied waar de werkzaamheden plaatsvinden geldt dat dit ongeschikt is als broedgebied. Het gebied wordt intensief gemaaid, het biedt geen veiligheid tegen predatoren uit omliggende boomrijen en er is regelmatig personeel aanwezig voor werkzaamheden.

Amfibieën

In het plangebied zijn geen watergangen of -partijen aanwezig, daarnaast ontbreekt geschikt landbiotoop voor beschermde amfibieën. Deze soortgroep ontbreekt eveneens volgens de gegevens van de NDFF. Voorkomen van deze soortgroep kan dan ook worden uitgesloten.

Reptielen

Volgens de verspreidingsgegevens van RAVON en de NDFF ontbreken reptielen in de omgeving van het plangebied. Er zijn ook geen potentieel geschikte locaties voor reptielen aanwezig. De soortgroep kan daarom worden uitgesloten op basis van de verspreidingsgegevens en het ontbreken van geschikt habitat.

Vlinders, libellen en andere ongewervelden

Beschermden ongewervelden als libellen en vlinders zijn niet aangetroffen tijdens het veldbezoek. Deze worden ook niet verwacht doordat het plangebied wordt gekenmerkt door een voedselrijke algemeen voorkomende graslandvegetatie. Beschermden soorten stellen kritischere eisen aan hun habitat, die ontbreken in het plangebied. Er zijn daarom ook geen zwaarder beschermden soorten aanwezig in het plangebied

Vissen

In het plangebied zijn geen watergangen of -partijen aanwezig. Deze soortgroepen ontbreken eveneens volgens de gegevens van de NDFF. Voorkomen van deze soortgroep kan dan ook worden uitgesloten.

Planten

Bij de NDFF zijn geen waarneming van beschermden planten bekend in het plangebied of de directe omgeving. Deze zijn tijdens het veldbezoek ook niet aangetroffen. Er zijn geen geschikte standplaatsen aanwezig. Deze worden gezien de hoge voedselrijkdom en het intensieve beheer ook niet verwacht. Het voorkomen van beschermden vaatplanten is uitgesloten.

5 EFFECTBESCHRIJVING EN TOETSING

5.1 Effectbeschrijving

De mogelijke gevolgen van de ingrepen zijn:

- Tijdens het broedseizoen kunnen de werkzaamheden negatieve effecten hebben op algemene broedvogels in de omgeving. Nesten van algemene broedvogels kunnen verloren gaan indien werkzaamheden in de directe omgeving hiervan plaatsvinden. Effecten op algemene broedvogels kunnen niet worden uitgesloten.
- Door de kleinschalige ruimtelijke ingrepen met machines kunnen verblijfplaatsen van algemene kleine zoogdieren verstoord of vernietigd worden en individuen verwond of gedood worden. Effecten op kleine grondgebonden zoogdieren zijn niet uitgesloten.

5.2 Toetsing

In de onderstaande tabellen is per soort/soortgroep op basis van de effectbeschrijving in de vorige paragraaf aangegeven welke verbodsbepalingen van de Wnb kunnen worden overtreden als gevolg van de werkzaamheden. Daarbij is nog geen rekening gehouden met eventueel mogelijke mitigerende maatregelen. Op basis van de uitkomst van deze toetsing is bepaald of en zo ja, welke mitigerende maatregelen nodig zijn. Deze zijn beschreven in de volgende paragraaf.

Tabel 1 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Algemeen voorkomende broedvogels				x	Aanleg van de benodigde fundaties & staalwerken t.b.v. de uitbreiding.

Verbodsbepalingen:

Lid 1: te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;

Lid 3: eieren te rapen en deze onder zich te hebben;

Lid 4: opzettelijk te verstoren; verstoring toegestaan indien niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.

Voor algemeen voorkomende broedvogels geldt dat de geplande werkzaamheden niet leiden tot een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding. Door de regelmatige aanwezigheid van personeel en het frequent verrichten van onderhoudswerkzaamheden is reeds verstoring aanwezig wat maakt dat het plangebied en de directe omgeving niet bijzonder aantrekkelijk is voor broedende vogels. Indien er broedvogels aanwezig zijn, zijn deze gewend aan verstoring. Het projectgebied zelf is ongeschikt als broedgebied. In de omgeving zijn voldoende vergelijkbare en vervangende locaties waar foeragerende vogels tijdens de kortdurende werkzaamheden naar uit te wijken. Na de werkzaamheden zal het gebied weer geschikt zijn voor algemeen voorkomende broedvogels.

Tabel 2 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 lid 1 ten aanzien van andere soorten

Soort	a	b	c	Als gevolg van
Algemeen voorkomende zoogdieren	x	x		Aanleg van de benodigde fundaties & staalwerken t.b.v. de uitbreiding.

Verbodsbepalingen:

a: opzettelijk te doden of te vangen;

b: vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen

c: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

5.3 Vrijstellingen en gedragscode

In paragraaf 2.4 is reeds aangegeven voor welke algemeen voorkomende diersoorten binnen de provincie Fryslân een algemene vrijstelling geldt. Voor deze soorten (aangegeven in tabel 2) zal dan ook geen verdere toetsing plaatsvinden. Wel blijft de algemene zorgplicht voor deze soorten van toepassing.

5.4 Mitigerende en compenserende maatregelen en zorgplicht

In deze paragraaf zijn de mitigerende maatregelen beschreven die noodzakelijk zijn om overtreding van de verbodsbepalingen zo veel als mogelijk te voorkomen en de compenserende maatregelen die nodig zijn om een aantasting van de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. Het toepassen van deze maatregelen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden is niet vrijblijvend. De Wnb schrijft namelijk voor dat een ontheffing alleen verleend kan worden als er geen andere bevredigende oplossing is en de staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Dat betekent dat als mitigatie in redelijkheid mogelijk is, dit ook verplicht is. Verder zijn vaak ook nadere maatregelen noodzakelijk om tegemoet te komen aan de zorgplicht. Verder kan een ontheffing alleen verleend worden wanneer er geen gevolgen zijn voor de gunstige staat van instandhouding van de soort. Om dit zeker te stellen kan het nodig zijn een compenserende maatregel uit te voeren.

Algemeen

- Voer de werkzaamheden bij daglicht uit. Dit voorkomt dat eventuele aanwezige vleermuizen lichthinder ondervinden tijdens het foerageren/migreren. Voor de aan te brengen verlichting verdient het de aanbeveling om er rekening mee te houden dat deze vleermuisvriendelijk is. Dit kan door gebruik te maken van amber of roodkleurig licht.
- Werk bij alle werkzaamheden rustig één kant op om het voor dieren mogelijk te maken de werkzaamheden te ontvluchten.
- Let vanuit de algemene zorgplicht continu op aanwezigheid van al dan niet beschermde planten en dieren tijdens de werkzaamheden

Vogels (indien werkzaamheden uitgesteld worden tot het voorjaar)

- Voorkom altijd schade aan broedvogels. Werk zoveel mogelijk buiten het broedseizoen (indicatief buiten half maart-half juli). Sommige vogels hebben een afwijkende broedperiode.
- Werk alleen in het broedseizoen als hierbij geen broedvogels worden gestoord of nesten worden aangetast. Dit kan bewerkstelligd worden op de volgende manieren:
 - De werkzaamheden voor het broedseizoen beginnen en voort te zetten zonder onderbreking.
 - Indien toch nesten worden aangetroffen mogen er binnen een afstand van 40 meter rondom de nesten geen werkzaamheden plaatsvinden. Op deze locaties kunnen de werkzaamheden na het broedseizoen worden voortgezet. Buiten het broedseizoen dienen werkzaamheden binnen een afstand van 40 meter rondom het nest zo snel mogelijk te worden uitgevoerd.

6 CONCLUSIES EN VERVOLG

6.1 Effectiviteit maatregelen

In paragraaf 5.4 zijn de mitigerende maatregelen beschreven. Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden worden deze uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol, zodat een juiste uitvoering van de maatregelen gegarandeerd is. De betrokken aannemer moet beschikken over een exemplaar van het protocol, de beschreven manier van werken volgen en iedereen die aan het werk is op de planlocatie moet (aantoonbaar) op de hoogte moet zijn.

Als gevolg van het toepassen van de maatregelen zal een deel van de in paragraaf 5.2 beschreven mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen worden voorkomen. Het gaat voor de algemene broedvogels om de verbodsbepalingen van artikel 3.1, lid 1 en 2 en voor algemeen voorkomende zoogdieren om artikel 3.10, lid 1 a en b. Voor de algemeen voorkomende soorten zoogdieren geldt bovendien een provinciale vrijstelling van de provincie Fryslân. Dit betekent dat er voor de uitvoering van het project geen ontheffing van de verbodsbepalingen van de Wnb nodig is.

7 BRONNEN

- Synbiosys alterra (gebiedendatabase), <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/>
- RAVON, www.ravon.nl. Verspreidingsgegevens van amfibieën, reptielen en vissen (geraadpleegd in juli 2017)
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), geraadpleegd in juli 2017,
- Natuurnetwerk Nederland, kaartviewer provincie Fryslân, <http://fryslan.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=eb4e12aa6eea4591af7c0f48ef6def54&extent=120990,533762,221778,617075,28992>
- Verspreidingsatlas.nl, (geraadpleegd in juli 2017)
- Zoogdiervereniging.nl, (geraadpleegd in juli 2017)

BIJLAGE A RELEVANTE ARTIKELEN WET NATUURBESCHERMING

HOOFDSTUK 1

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

HOOFDSTUK 3

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.3

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.
3. Onze Minister kan ontheffing of vrijstelling verlenen van:
 - a. a. de verboden, bedoeld in artikel 3.2, eerste lid, ten aanzien van vogels, dood of levend, of gemakkelijk herkenbare delen daarvan, of ten aanzien van uit deze vogels verkregen producten van daarbij aangewezen soorten, of
 - b. b. regels, gesteld krachtens artikel 3.2, vierde lid.
4. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of

- 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrictlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrictlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
3. Onze Minister kan ontheffing of vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, of van regels gesteld krachtens artikel 3.7, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
4. Bij de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 3.7, eerste lid, kan worden bepaald dat gedeputeerde staten ontheffing kunnen verlenen, of dat provinciale staten bij verordening vrijstelling kunnen verlenen, van bij de maatregel aangewezen regels.
5. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
 - c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - d. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - e. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - f. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - g. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - h. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - i. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - j. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - k. in het algemeen belang.

Artikel 3.31

1. De verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.2, zesde lid, 3.5, 3.6 tweede lid, of 3.10, en de krachtens artikel 3.11, eerste lid, geldende verplichting tot melding, zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van:
 - a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
 - c. een bestendig gebruik, of
 - d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

BIJLAGE C BESCHERMDE SOORTEN ART 3.10,

Art. 3.10 Wnb licht beschermd			
Zoogdieren (overig)	Vissen	Blaasvaren	Smalle raai
Aardmuis	Beekdonderpad	Blauw guichelheil	Spits havikskruid
Boommarter	Beekprik	Bokkenorchis	Steenbraam
Bosmuis	Elrits	Bosboterbloem	Stijve wolfsmelk
Bunzing	Europese rivierkreeft	Bosdravik	Stofzaad
Damhert	Gestippelde alver	Brave hendrik	Tengere distel
Das	Grote modderkruiper	Brede wolfsmelk	Tengere veldmuur
Dwergmuis	Kwabaal	Breed wollegras	Trosgamander
Dwergspitsmuis	Vlinders	Bruinrode wespenorchis	Veenbloembies
Edelhert	Aardbeivlinder	Dennenorchis	Vliegenorchis
Eekhoorn	Bosparelmoervlinder	Dreps	Vroege ereprijs
Egel	Bruin dikkopje	Echte gamander	Wilde averuit
Eikelmuis	Bruine eikenpage	Franjgentiaan	Wilde ridderspoor
Gewone bosspitsmuis	Donker pimpemelblauwtje ¹⁾	Geelgroene wespenorchis	Wilde weit
Grote bosmuis	Duinparelmoervlinder	Geplooide vrouwenmantel	Wolfskers
Haas	Gentiaanblauwtje	Getande veldsla	Zandwolfsmelk
Hermelijn	Groteparelmoervlinder	Gevlekt zonneroosje	Zinkviooltje
Huisspitsmuis	Grote vos	Glad biggenkruid	Zweedse komoelje
Konijn	Grote vuurvlinder ¹⁾	Gladdige zegge	
Molmuis	Grote weerschijnvlinder	Groene nachtorchis	
Ondergrondse woelmuis	Iepenpage	Groensteel	
Ree	Kleine heivlinder	Groot spiegelklokje	
Rosse woelmuis	Kleine ijsvogelvlinder	Grote bosaardbei	
Steenmarter	Kommavlinder	Grote leeuwenklauw	
Tweekleurige bosspitsmuis	Pimpemelblauwtje ¹⁾	Honingorchis	
Veldmuis	Sleedoompage	Kalkboterbloem	
Veldspitsmuis	Spiegeldikkopje	Kalketrip	
Vos	Veenbesblauwtje	Karthuizer anjer	
Waterspitsmuis	Veenbesparelmoervlinder	Karwijselie	
Wezel	Veenhooibeestje	Kleine ereprijs	
Wild zwijn	Veldparelmoervlinder	Kleine Schorseneer	
Woelrat	Zilveren maan	Kleine wolfsmelk	
Zoogdieren (marien)	Libellen en waterjuffers	Kluwenklokje	
Gewone zeehond	Beekrombout	Knollathyrus	
Grijze zeehond	Bosbeekjuffer	Knolspirea	
Amfibieën	Donkere waterjuffer	Korensla	
Alpenwatersalamander	Gevlekte glanslibel	Kranskarwij	
Bruine kikker	Gewone bronlibel	Kruiptijm	
Gewone pad	Hoogveenglanslibel	Lange zonnedauw	
Kleine watersalamander	Kempense heidelibel	Liggende ereprijs	
Meerkikker	Speerwaterjuffer	Moerasgamander	
Middelste groene kikker	Kevers	Muurbloem	
Vinpootsalamander	Vliegend hert	Naakte lathyrus	
Vuursalamander	Planten	Naaldenkervel	
Reptielen	Akkerboterbloem	Pijlscheefkelk	
Adder	Akkerdoomzaad	Roggelelie	
Hazelworm	Akkerogentroost	Rood peperboompje	
Levendbarende hagedis	Beklierde ogentroost	Rozenkransje	
Ringslang	Berggamander	Ruw parelzaad	
	Bergnachtorchis	Scherpkruid	
		Schubvaren	
		Schubzegge	

¹⁾Deze soorten zijn ook EU beschermd en hadden dus niet op deze lijst mogen worden geplaatst. Vallen dus onder art 3.5

BIJLAGE D FOTO'S PLANGEBIED

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 264

6800 AG Arnhem

Nederland

+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com

Onze referentie: 079517059 A